

آئین نامه وجین منابع کتابخانه های تابعه دانشگاه علوم پزشکی تهران (HTML)

مدیریت صحیح مجموعه سازی در حفظ ارزش و اعتبار مجموعه منابع کتابخانه نقش اساسی دارد. سیاست وجین مجموعه همانند سیاست انتخاب می باشد که بر اساس نظارت، ارزیابی و بازنگری دوره ای مجموعه کتابخانه انجام می پذیرد. لذا کتابخانه ها برای حفظ پویایی مجموعه ضمن افزودن منابع روزآمد مورد نیاز، لازم است منابعی را که به هر علت در تولیدات علمی جدید جایگاه علمی خود را از دست داده اند، از مجموعه خارج نمایند.

ماده ۱- تعریف

وجین فرآیندی است که از طریق آن منابع مازاد، فرسوده و یا بدون مخاطب اعم از چاپی و غیر چاپی از مجموعه خارج می گردد.

ماده ۲- اهداف

از آنجا که مجموعه کتابخانه یک ارگانیزم پویا محسوب می گردد، لذا از طریق وجین اهداف زیر حاصل خواهد شد.

- تسهیل و تسریع در دسترسی به منابع اطلاعاتی مورد نیاز
- جلوگیری از انباشته شدن منابع زائد و بی استفاده
- ایجاد فضای مناسب جهت جایگزینی منابع اطلاعاتی جدید
- پویایی و زنده نگه داشتن مجموعه کتابخانه
- یکدست سازی عمل وجین منابع و مواد (کتاب فارسی، کتب لاتین، نشریه، مواد دیداری- شنیداری، لوح فشرده و...)

ماده ۳- شاخص ها و معیارها

الف- **میزان استفاده:** با بررسی تعداد دفعات استفاده و یا به امانت رفتن یک منبع در یک دوره مشخص، می توان دریافت که چه منابعی بسیار کم استفاده و یا بی استفاده بوده و واجد شرایط وجین می باشند.

ب- **ویرایش های قدیمی:** با افزوده شدن ویرایش های جدید منابع در مجموعه کتابخانه، ویرایش های قبلی را که مراجعه کننده ندارد، می توان از مجموعه، وجین نمود. اما کتابداران می توانند در صورت نیاز و تشخیص، یک نسخه از ویرایش قدیمی را در کتابخانه حفظ نمایند.

ج- **نسخه های تکراری:** این مورد شامل منابعی می باشد که بیش از حد لزوم و در زمان خاص بنا به شرایط در مجموعه گردآوری شده و در شرایط فعلی اهمیت خود را از لحاظ استفاده از دست داده اند.

د- **وضع ظاهری:** منابع فرسوده با وضع و شرایط نامناسب را که ارزش علمی، تاریخی ندارند و نگهداری آنها موجب اشغال فضا و صرف هزینه های نگهداری خواهد شد.

و- **محتوی قدیمی و کم ارزش:** منابع علمی دارای نیمه عمر مشخص می باشند و به همین علت به مرور اعتبار محتوایی خود را از دست داده و کم ارزش می شوند.

ماده ۴- منابع مستثنی از وجین

- منابع هسته و مرجع هر رشته تحصیلی مشمول وجین نمی باشند.
- منابع نفیس و هنری که تصاویر رنگی و کاغذهای اعلا دارند وجین نمی شوند.
- منابعی با موضوعات ادبی، سیاسی، تاریخی، مذهبی و اطلس ها نیز جزء منابع وجین محسوب نمی شوند.

ماده ۵- نیروی انسانی

کتابداران شاغل در کتابخانه بهترین افراد جهت انجام وجین هستند، زیرا بیشتر از سایرین با مجموعه خود آشنا بوده و از نیازهای مراجعین خود آگاه می باشند.

ماده ۶- روش کار

- قبل از شروع عملیات وجین، ابتدا فرآیند رفخوانی توسط کتابداران کتابخانه‌های مربوطه انجام می‌شود و تمامی منابع مجموعه‌ها از لحاظ منابع مفقودی، امانت و موجودی کنترل و بازبینی می‌شود.
- شروع کار وجین منابع در هر کتابخانه بدون انجام رفخوانی و قبل از آن غیرممکن و ممنوع است.
- برای انجام این کار کتابخانه‌ها به تشخیص مسئول کتابخانه می‌توانند وظایف خدمات امانت خود را در مقطع زمانی مناسب تعطیل کنند تا کار با دقت بیشتری انجام گیرد.
- کتابخانه‌های تابعه دانشگاه باید زمان مناسبی را برای کار وجین در نظر بگیرند. بنابراین کتابداران موظفند هر ۳ سال یک بار (در فصل تابستان یا تعطیلات بین دو ترم)، به منظور ایجاد فضای مناسب جهت منابع جدید و روزآمد نمودن مجموعه خود بر اساس شاخص‌ها و معیارهای ذکر شده، مجموعه را بررسی و عمل وجین را همزمان با قفسه‌خوانی مجموعه انجام دهند.
- وضعیت منابع وجین شده در نرم‌افزار کتابخانه‌ای به یکی از حالات وجین و یا مفقود شده تغییر می‌یابد.

ماده ۷- مراحل پس از وجین

پس از وجین، مسئول کتابخانه و یا کسانی که مسئولیتی در این مورد دارند، باید نامه‌ای تهیه کرده، به پیوست آن نیز لیست منابع وجینی شامل: شماره ثبت، عنوان منبع، نام نویسنده، سال و دیگر مشخصات ضروری را به کتابخانه مرکزی ارسال نمایند.

کتابخانه مرکزی لیست پیوست را در اختیار کتابخانه‌های تابعه دیگر قرار داده تا در صورت نیاز یا عدم نیاز اعلام نمایند. در صورتی که کتابخانه‌ای اعلام نیاز نمود، منابع مشخص شده جهت آن کتابخانه ارسال می‌شود. در غیر اینصورت از طرف کتابخانه مرکزی طی نامه‌ای بلامانع بودن خروج منابع وجینی از کتابخانه، ابلاغ می‌گردد.

تبصره: لازم است مسئول کتابخانه پس از انجام وجین فیزیکی منابع، لیست منابع وجینی را در بایگانی کتابخانه نگهداری و همچنین در دفتر ثبت کتابخانه، یا در نرم‌افزار کتابخانه، منابع وجینی را با ذکر تاریخ وجین مشخص نماید. سپس طبق سیاست‌های اداری و مالی هر واحد نسبت به فروش، اهداء، امحاء و ... منابع وجینی اقدام لازم صورت پذیرد.

*این آئین‌نامه به عنوان یک راهنما برای وجین مجموعه منابع کتابخانه در ۷ ماده و ۱ تبصره تهیه شده است.